

SAKSFRAMLEGG

Deres ref.:

Vår ref.:

12/3017 /39699/12-010
&13

Saksbehandler:

Arnt P. Pedersen

Dato:

22.08.2012

Telefon:

77 79 02 75

Saken skal behandles i følgende utvalg:

VALGSTYRE

HØRING - FORSLAG TIL ENDRINGER I VALGLOVEN

::: Sett inn innstillingen under denne linja IKKE SLETT LINJA ↓

Innstilling til vedtak:

Valgstyre i Tromsø kommune gir med våre kommentarer tilslutning til de foreslåtte endringer av valgloven og forskrift.

::: Sett inn innstillingen over denne linja IKKE SLETT LINJA ↑

Jens Johan Hjort
Ordfører

Arnt P. Pedersen

... Sett inn saksutredningen under denne linja IKKE SLETT LINJA ↓

Saksutredning:

Kommunal- og regionaldepartementet ber i skriv av 4.05.2012 om uttalelse til følgende forslag til endringer av valgloven:

1. Manntallet (kapittel 3)
 - a. Ansvar for etablering og oppdatering av manntall overføres til statlige myndigheter.
 - b. Det etableres en frysdato for når manntallet ikke lenger kan endres.
 - c. Det etableres et foreløpig manntall per 2. januar i valgåret.
 - d. Forskriftshjemmelen rundt manntallsføringen utvides noe.
2. Kommunenes ansvar for å vurdere valglokalenes egnethet presiseres i lov (kapittel 4).
3. Det innføres nye regler for forhåndsstemmegivning for velgere som stemmer i egen kommune ved at velger legger stemmeseddel direkte i urnen etter at denne er stemplet og elektronisk krysset av i manntallet for godkjent stemmegivning (kapittel 7).

4. Det stilles krav til at minst to stemmemottakere skal være tilstede ved mottak av forhåndsstemmer (kapittel 7).

I tillegg foreslås at det forskriftsfestes en standard mal med krav til utformingen av stemmesedler ved stortingsvalg (kapittel 6).

Høringsfristen er satt til 10. september 2012.

§ 2-3 Valgstyrets ansvar for å føre manntall og å sende ut valgkort

Gjeldende overskrift:

Valgstyrets ansvar for å føre manntall og å sende ut valgkort

Forslag til ny overskrift:

Ansvar for å opprette og oppdatere manntall. Utsendelse av valgkort

Gjeldende bestemmelser:

- (1) Valgstyret er ansvarlig for at det blir ført et manntall over alle personer med stemmerett i kommunen.

Forslag til endring:

- (1) *Departementet er ansvarlig for at manntallet opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra folkeregistermyndigheten. Departementet sørger for at alle kommuner får et manntall over personer med stemmerett i kommunen. Det skal føres et felles manntall for fylkestingsvalg og kommunestyrevalg.*

Gjeldende bestemmelser:

- (2) Valgstyret fører et felles manntall for fylkestingsvalg og kommunestyrevalg.

Forslag til endring:

- (2) *Siste oppdatering av manntallet på grunnlag av opplysninger fra folkeregistermyndigheten skjer lørdag før valgdagen.*

Kommentarer til endringene i § 2-3

§ 2-3 (1)

Kommunenes kostnader knyttet til oppdatering og vedlikehold av manntallet blir vesentlig redusert ved at Departementet overtar distribusjonen. Slik det har vært til nå har private dataleverandører bearbeidet manntallet på vegne av kommunene.

En felles statlig manntallsløsning vil dessuten sikre at ingen velgere kan bli manntallsført flere steder, eller at noen velgere urettmessig faller ut av manntallet.

§ 2-3 (2)

Innføring av fast dato (lørdag før valgdagen) for endringer i manntallet sikrer at alle kommuner har likt manntall på valgdagen(e). Unntak må gjøres for utenlandsboende som har avgitt forhåndsstemme i rett tid og bosatt i utlandet mer enn 10 år (§ 2-7)

§ 2-5 Folkeregistermyndighetens ansvar

Gjeldende bestemmelser:

- (1) Folkeregistermyndigheten plikter selv av eget tiltak, uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, på hensiktsmessig måte å stille til disposisjon for valgmyndighetene
 - a) et uttrekk av folkeregisteret per 1. april i valgåret basert på stemmerettsvilkårene, for kontroll av lovens krav til listekandidater og underskrifter på listeforslag og
 - b) opplysninger om hvem som skal innføres i manntallet i kommunen per 30. juni.

Forslag til endring:

- (1) *Folkeregistermyndigheten skal selv av eget tiltak, uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, på hensiktsmessig måte å stille til disposisjon for valgmyndighetene*
 - a) *et foreløpig manntall basert på stemmerettsvilkårene per 2. januar i valgåret, til bruk for forberedelser av valget.*

Nytt annet ledd skal lyde:

- (2) *Folkeregistermyndigheten skal overføre oppdateringer til det foreløpige manntallet og oppdateringer til manntallet per 30. juni.*

Kommentarer til endringene i § 2-5

§ 2-5 (1)

I forhold til valgforberedelsene, som f.eks. kontroll av valgbarheten til listekandidater, underskrifter på listeforslag og endringer i kretsinnstillingen vil det være til stor fordel å få tilgang til manntallsopplysninger tidligst mulig, som foreslått fra 2. januar, mot tidligere 1. april.

§ 2-5 (2)

I alle faser i valggjennomføringen er det viktig å ha et oppdatert manntall å forholde seg til, derfor er det positivt at folkeregistermyndigheten også etter skjæringsdatoen (30. juni) og fram til valgdagen skal stille til disposisjon for kommunene de endringer i folkeregisteret som har betydning for innskrivninger og utskrivninger av manntallet, jf. valgforskriftens § 1.

Gjennom det nye elektroniske valgadministrative datasystemet EVA (nytt fra 2013) har kommunene selv mulighet til å produsere manntall på papir til bruk i valgforberedelsene.

§ 2-7 Krav om retting. Oppdatering

Gjeldende overskrift:

Krav om retting. Oppdatering

Forslag til ny overskrift:

Krav om retting og innføring av stemmeberettigede bosatt i utlandet.

Gjeldende bestemmelser:

- (3) Valgstyret kan oppdatere manntallet så lenge det er praktisk mulig.

Forslag til endring:

- (4) *Uavhengig av bestemmelsen i § 2-3 (2), skal valgstyret sørge for at stemmeberettigede bosatt i utlandet som ikke har vært folkeregisterført som bosatt i Norge noen gang i løpet av de siste 10 år før valgdagen, føres inn i manntallet i kommunen dersom velger søker om innføring innen kl. 21 valgdagen, mandag.*

Kommentarer til endringene i § 2-7

Positivt for stemmegivninger som kommer sent inn ellers ingen betydning for valggjennomføringen.

§ 2-9 Forskrift

Gjeldende bestemmelser:

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser om

- a) manntallsføring og valgstyrets behandling og oppdatering av manntallet,

Forslag til endring:

- a) *Manntallsføring, behandling og oppdatering av det foreløpige manntallet og manntallet per 30. juni, samt uttrekk av folkeregisteret basert på stemmerettsvilkårene til testformål.*

Kommentarer til endringene i § 2-9

Får ingen betydning.

§ 8-1 Perioden for forhåndsstemmegivningern

Gjeldende overskrift:

Perioden for forhåndsstemmegivningen

Forslag til ny overskrift:

Perioden for forhåndsstemmegivningen. Krav til antall stemmemottakere

§ 8-1 nytt femte ledd skal lyde:

- (5) *Ved forhåndsstemmegivningen innenriks, unntatt på Svalbard og Jan Mayen, skal det fra 10. august være minst to stemmemottakere til stede ved mottak av forhåndsstemmer.*

Kommentarer til endringene i § 8-1

Ny bestemmelse om at minst to stemmemottakere skal være til stede ved mottak av forhåndsstemmer må sees i sammenheng med forslaget om fjerning av stemmesedelkonvolutt og hvor godkjenning av forhåndsstemmegivningen skjer samtidig med at stemmer mottas. Tilsvarende bestemmelse med to personer til stede gjelder også i dag ved prøving og åpning av omslags- og stemmesedelkonvolutter – forskriftens § 35.

For øvrig får forslaget ingen stor betydning da mottak av forhåndsstemmer i dag for en stor del skjer med to personer til stede.

§ 8-3 Hvem kan motta forhåndsstemmer

Gjeldende bestemmelser:

- (1) Stemmegivningen skal foregå i egnet lokale.

Forslag til endring:

- (1) *Stemmegivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig valglokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger.*

Kommentarer til endringene i § 8-3

Får ingen betydning benytter bygninger hvor hensynet til tilgjengelighet ivaretatt.

§ 8-4 Fremgangsmåten ved stemmegivningen

Gjeldende bestemmelser:

- (1) Stemmegivningen skal foregå i enerom og usett. Stemmeseddelen skal legges i en egen stemmeseddelkonvolutt. Velger som har behov for det, kan selv be stemmemottaker om å få hjelp ved stemmegivningen. Velger med alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming kan selv peke ut en ekstra hjelper blant de personer som er til stede. Stemmemottaker skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt.
- (2) Stemmemottaker skal påse at det fremgår av stemmegivningen hvem velgeren er, slik at det er mulig for valgstyret å identifisere vedkommende og krysse av ved rett navn i manntallet.
- (3) Velger som er ukjent for stemmemottaker, skal legitimere seg. Velgers identitet kan ved stemmegivning på institusjon i stedet bekreftes av en ansatt som legitimerer seg.
- (4) Ved ambulerende stemmegivning og stemmegivning på institusjon skal det være minst to stemmemottakere til stede.
- (5) Valgurner som brukes ved forhåndsstemmegivningen innenriks skal være forseglet.

Forslag til endring:

- (1) *Velger skal i enerom og usett brette sammen stemmeseddelen slik at det ikke er synlig hvilken valgliste velgeren stemmer på. Velger som er ukjent for stemmemottaker, skal legitimere seg. Velgers identitet kan ved stemmegivning på institusjon i stedet bekreftes av en ansatt som legitimerer seg.*
- (2) *Velger som er manntallsført i kommunen leverer stemmeseddelen til stemmemottaker, som stempler den med et offisielt stempel. Velgeren legger selv stemmeseddelen ned i en urne. Stemmemottaker setter ett kryss i manntallet ved velgerens navn.*
- (3) *Valgstyret kan i særlige tilfeller bestemme at det ved enkelte forhåndsstemmemottak likevel skal benyttes stemmeseddelkonvolutt. Velgeren leverer stemmeseddelen til stemmemottaker som stempler den med offisielt stempel. Etter at stemmeseddelen er stemplet legger velgeren selv denne i en stemmeseddelkonvolutt, limer denne igjen og gir*

den til stemmemottaker. Stemmemottaker legger stemmeseddelkonvolutt sammen med valgkortet i en omslagskonvolutt og kleber denne igjen.

(4) Når stemme mottas fra velger som er manntallsført i en annen kommune og ved strøbrudd eller kommunikasjonsbrudd mot manntallet, skal stemmeseddelen ikke legges i urnen. Velger leverer stemmeseddelen til stemmemottaker som stempler den med offisielt stempel. Etter at stemmeseddelen er stemplet legger velgeren denne selv i en stemmeseddelkonvolutt, limer denne igjen og gir den til stemmemottaker. Stemmemottaker legger stemmeseddelkonvolutt sammen med valgkortet i en omslagskonvolutt og kleber denne igjen.

(5) Stemmemottaker skal påse at det fremgår av stemmegivningen hvem velgeren er, slik at det er mulig for valgstyret å identifisere vedkommende og krysse av ved rett navn i manntallet.

(6) Velger som har behov for det, kan selv be stemmestyret om å få nødvendig hjelp ved stemmegivningen. Velger med alvorlig psykisk eller fysisk funksjonshemming kan selv peke ut en ekstra hjelper blant de personer som er til stede i valglokalet. Stemmestyret skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt.

(7) Valgurner som brukes ved forhåndsstemmegivningen innenriks skal være forseglet.

Kommentarer til endringene i § 8-4

Det stilles spørsmål om dagens prosedyrer i tilstrekkelig grad sikrer kravet til hemmelig valg når både stemmeseddelkonvolutt og valgkort legges sammen i omslagskonvolutt. Forholdet til hemmelig valg ivaretas i dag gjennom strenge prosedyrer for behandling av forhåndsstemmegivningen. Når omslagskonvolutt åpnes deles innholdet – valgkort og stemmeseddelkonvolutt hver for seg. Deretter åpnes stemmeseddelkonvolutt.

For velgeren er prosedyren rundt forhåndsstemmegivning vesensforskjellig fra stemmegivningen på valgtinget, der velgeren legger den stemplede stemmeseddelen i urnen.

Bruk av både stemmeseddelkonvolutt, valgkort og omslagskonvolutt er en omstendelig prosedyre når velgeren avgir stemme og legger beslag på stor personalressurser når stemmegivningen skal godkjennes av valgstyret.

For Tromsø kommune er det tre forhold vi ser problemer med ved endring av prosedyren ved forhåndsstemmegivning:

- a. Avkryssingen av forhåndsstemmegivningen skjer i dag via online tilknytning til manntallet. Som ved stemmegivning på valgting forekommer det avvik mellom avkryssingen i manntallet og mottatte stemmer. Av et stemmetall på 8-10000 kan det være ca. 15-20 stemmer som ikke er avkrysses i manntallet eller at det er krysset av på feil person. Sett i forhold til antallet stemmegivninger er dette et lite tall og sjansen for at velgeren kan avgi 2 stemmer er liten. Dagens ordning hvor valgkortet legges sammen med stemmeseddelkonvolutt i omslagskonvolutt gjør det mulig identifisere stemmegiveren og foreta riktig avkryssing i manntallet.
- b. En forutsetning for en ordning der stemmegivningen godkjennes samtidig som velgeren avgir stemme er at stemmemottaker har tilgang til et oppdatert online manntall under stemmegivningen. Dersom det som i dag skal kunne mottas forhåndsstemmer til egen kommune t.o.m. siste fredag før valgdagen blir det kort tid til å få klargjort avkryssingsmanntall (papirutgave) for å få det ut til valglokalene til valgdagen på søndag.

Alternativene må bli at det benyttes stemmeseddelkonvolutt, valgkort og omslagskonvolutt de siste dagene av forhåndsstemmeperioden eller at alle valglokalene har manntall tilknyttet online.

- c. Forslaget om at tidligstemmene ikke skal avkrysses (godkjennes) ved online tilknytning til manntallet, ser en på som et problem da det blir mange forskjellige prosedyrer å forholde seg til og dermed lett å gjøre feil.

§ 9-3 Tid og sted for stemmegivningen. Organisering

Gjeldende bestemmelser:

(2) Valgstyret bestemmer hvor stemmegivningen skal foregå og fastsetter tiden for stemmegivning. Kommunestyret kan selv, med tilslutning fra minst 1/3 av medlemmene, vedta å holde valglokalene åpne lenger enn det valgstyret har vedtatt. Slikt vedtak må treffes senest samtidig med budsjettet for det året valget skal holdes. Stemmegivningen mandag må ikke foregå senere enn kl. 21.

Forslag til endring:

(2) Valgstyret bestemmer hvor stemmegivningen skal foregå og fastsetter tiden for stemmegivning. Stemmegivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig valglokale. Velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre særlige grunner foreligger. Kommunestyret kan selv, med tilslutning fra minst 1/3 av medlemmene, vedta å holde valglokalene åpne lenger enn det valgstyret har vedtatt. Slikt vedtak må treffes senest samtidig med budsjettet for det året valget skal holdes. Stemmegivningen mandag må ikke foregå senere enn kl. 21.

Kommentarer til endringene i § 9-3

Får ingen konsekvenser av vesentlig betydning.

Forskrift om valg

§ 19 Krav til stemmesedler med kandidatnavn

Gjeldende bestemmelser:

- (1) Ved utformingen av stemmesedlene skal det legges vekt på at stemmesedlene skal være lesevennlige.
- (2) Stemmesedlene som skal brukes på valgtinget, skal produseres på en slik måte at det ikke er mulig å se hva velgerne har stemt etter at stemmeseddelen er brettet sammen.
- (3) Stemmesedlene skal være i størrelse A5 eller være falset, eventuelt klargjort til falsing, til A5.
- (4) Ved stortingsvalg og kommunestyrevalg skal stemmesedlene være hvite.
- (5) Ved fylkestingsvalg skal stemmesedlene være blå.
- (6) Stemmeseddelen skal inneholde:
 - a) opplysning om hvilket valg stemmeseddelen gjelder for.
 - b) overskrift som viser hvilket parti eller gruppe listen utgår fra. Overskriften skal trykkes i

skriftstørrelse minimum 20 punkt.

- c) fornavn, etternavn og fødselsår på kandidatene som stiller til valg på listen. Opplysning om kandidatens stilling og/eller bosted kan påføres stemmeseddelen. Dette skal gjøres hvis det er nødvendig for å unngå forveksling av kandidatene på listen. På felleslister kan det opplyses om de enkelte kandidatens tilhørighet i forhold til de ulike gruppene som står bak forslaget. Dersom slike opplysninger påføres stemmeseddelen, skal dette gjøres for alle kandidatene på listen.
- d) en veiledning om adgangen til å endre på stemmeseddelen. Dersom veiledningen trykkes på baksiden av stemmesedlene, skal det opplyses om dette på forsiden.

(7) På stemmesedler til fylkestingsvalg og kommunestyrevalg skal det trykkes en kolonne med ruter til bruk for å gi personstemmer. Kolonnen skal plasseres til venstre for kandidatens navn og ha overskriften «Personstemme» eller «Personrøyst».

(8) På stemmesedler til kommunestyrevalg skal det trykkes et felt til bruk for oppføring av kandidater fra andre lister. Feltet skal ha overskriften «Kandidater fra andre lister» eller «Kandidatar frå andre lister». På stemmesedler til kommunestyrevalg skal kandidater som skal ha stemmetillegg etter valgloven § 6-2 (3), stå først på stemmeseddelen og med uthevet skrift.

(9) På stemmesedler til stortingsvalg skal det trykkes en kolonne med ruter til bruk for å endre rekkefølgen på kandidatene. Kolonnen skal plasseres til venstre for kandidatnavnene og ha overskriften «Nr.» Til høyre for kandidatnavnene skal det trykkes en kolonne til bruk for å stryke kandidatnavn. Kolonnen skal ha overskriften «Stryk». I veiledningen skal det fremgå a) hvordan velgeren endrer rekkefølgen på kandidatene og b) at dersom velgeren ønsker å stryke ett eller flere kandidatnavn, så må det skje ved å sette et merke i ruten til høyre for kandidatnavnet(ene).

Forslag til endring:

Ved stortingsvalg skal utsiden av stemmeseddelen ha en farget mønsterside med fargekode cmyk, og et mørkt mønsterfelt øverst. Utsiden av seddelen skal på hvit bunn ha veiledningstekst og stempelfelt. Stemmeseddelen skal ha en hvit innside med parti og kandidatnavn, og en brettekant med samme mønster og fargekode som utsiden. Seddelen skal ha kolonne med ruter til å endre rekkefølgen på kandidatene til venstre for kandidatnavnet. Til høyre for kandidatnavnet skal det være kolonne med ruter for å stryke kandidater.

Stemmeseddelen skal ha forskutt falsing. Etter falsing skal seddelen være i størrelse A5 (bredde 150 x høyde 203 millimeter), og være trykket på 90 gram ubestrøket hvitt papir.

Valgforskriften § 19, med unntak av nr 4 gjelder tilsvarende.

Ved produksjon av blanke stemmesedler gjelder valgforskriften § 20, med unntak av § 20 (2) og (3).

Kommentarer til endringene av forskriftenes § 19

Positivt med lik utforming av stemmeseddelen i alle kommuner.

... Sett inn saksutredningen over denne linja IKKE SLETT LINJA↑